

GABRIEL BELGEONNE

(ZONDER TITEL)

SUSPENDED SPACES

EEN COLLECTIEVE ERVARING

BEZOEKERSGIDS **NL**

TENTOONSTELLINGEN

16.06 > 02.09.2018

BP
S²²
MUSÉE D'ART
DE LA PROVINCE
DE HAINAUT

OVERZICHT

4

PLAN

8

GABRIEL BELGEONNE

(ZONDER TITEL)

9

De tentoonstelling

10

Biografie

12

Parcours

16

SUSPENDED SPACES

EEN COLLECTIEVE ERVARING

17

Het collectief en de tentoonstelling

20

De kunstenaars en hun werken

42

HET KLEIN MUSEUM

MOI, JE... !?

44

AOVER DE TENTOONSTELLING

VAN GABRIEL BELGEONNE

45

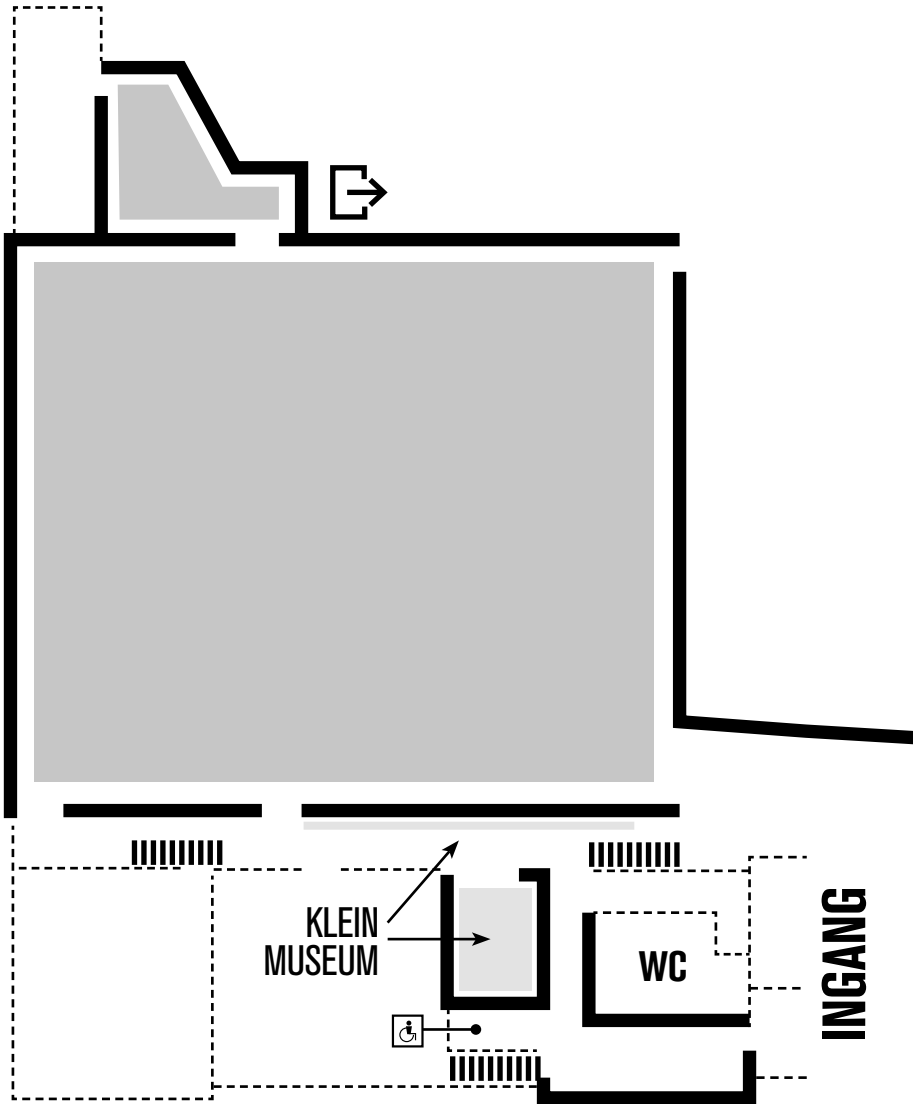
VOLGENDE TENTOONSTELLINGEN

46

INFO

GRANDE HALLE

0

SALLE PIERRE DUPONT

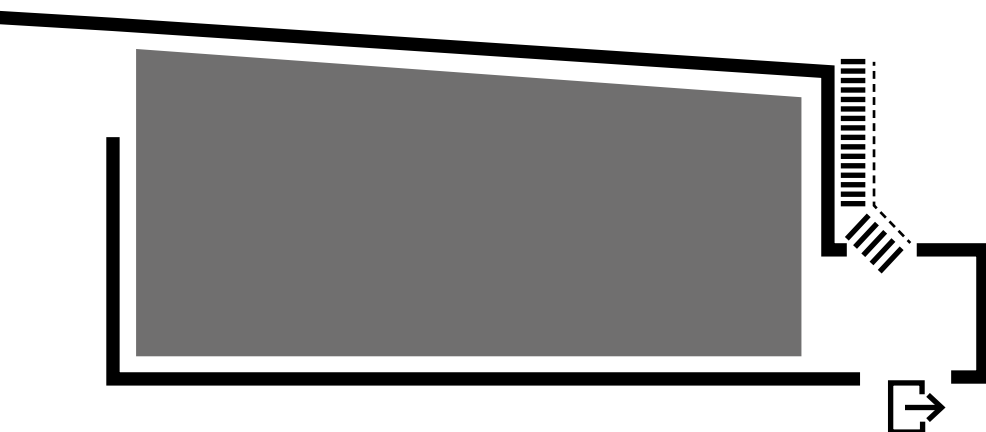
0

SUSPENDED SPACES

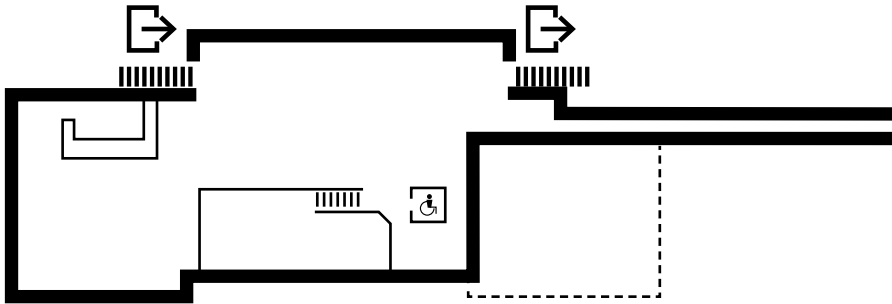

GABRIEL BELGEONNE

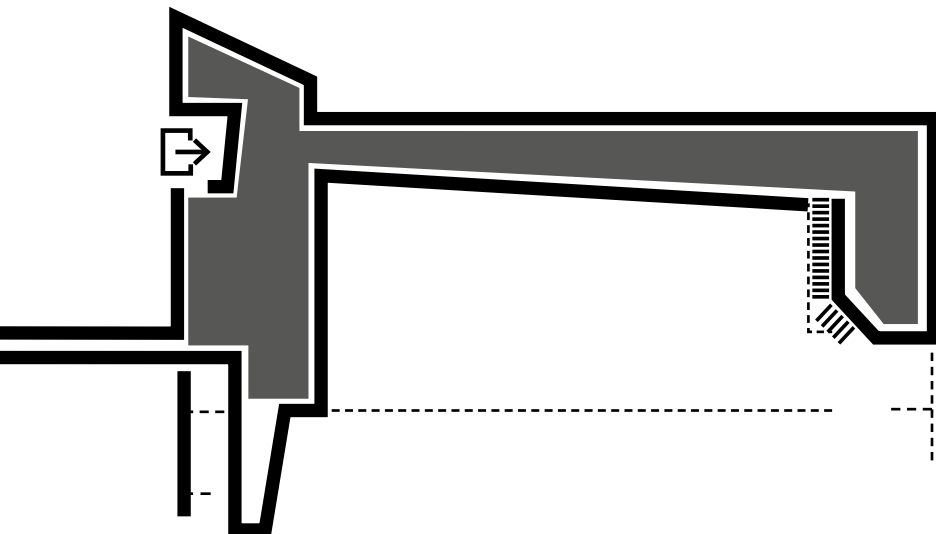
BAR

+1

SALLE PIERRE DUPONT

+1

GABRIEL BELGEONNE

App voor smartphone beschikbaar.
Surfen op <http://guide.bps22.be>
en breng een virtueel bezoek aan onze tentoonstelling.
Gratis Wi-Fi in het museum

GABRIEL BELGEONNE

(ZONDER TITEL)

16.06 > 02.09.2018

DE TENTOONSTELLING

Gabriel Belgeonne koos de naam (*Zonder titel*) om zijn tentoonstelling niet in een bepaalde richting te duwen. Door een project een titel te geven, suggereert de kunstenaar altijd een voorafgaande interpretatie aan de werken die er te ontdekken zijn. Gabriel Belgeonne wil vooral dat de bezoekers zich een persoonlijk beeld kunnen vormen door vrij en onbevooroordeeld de tentoonstelling te beleven. (*Zonder titel*) is een bloemlezing uit de talloze etsen, tekeningen, schilderijen, illustraties of vrije schetsen die hij de afgelopen vijftig jaar tot stand heeft gebracht. De kunstenaar wou steeds vermijden om een voorgekauwd discours op te dringen.

In lijn met de wens van de kunstenaar geeft BPS22 de bezoekers de volledig vrijheid om door de tentoonstelling te struinen en hun verbeelding te laten leiden door de artistieke creativiteit van de kunstenaar. Aan het einde van hun parcours mogen ze zelfs een titel suggereren die volgens hen de lading dekt. Het formulier daarvoor is beschikbaar aan het onthaal. Gabriel Belgeonne en het team van BPS22 zullen na afloop van de tentoonstelling de beste titel eruit kiezen; de winnaar ontvangt een ets en een gesigneerd exemplaar van de tentoonstellingscatalogus.

In deze logica mogen titels dan wel een belangrijk element zijn in de werken van Belgeonne, ze zijn echter nooit bepalend. Een werk dat af is, d.w.z. als de kunstenaar alles wat hij wou uitdrukken erin heeft gelegd, krijgt een titel. Deze titel ontstaat vanuit de vormen en verhoudingen in de compositie. Het gaat om een interpretatiepiste afkomstig van de kunstenaar die altijd voorrang geeft aan open expressievormen in plaats van gesloten, dwingende stellingen. Belgeonne suggereert altijd en verkiest titels die aanzetten tot nadenken en omzeilen, bijvoorbeeld: *Langue Universelle*, *Reste le Silence*, *Correspondance of Maîtriser l'Imprévisible*.

In tegenstelling tot een chronologisch overzicht van de verschillende fasen in Belgeonnes werk, focust deze tentoonstelling op zijn onafgebroken zoektocht naar wankel, maar sereen evenwicht tussen tegenstrijdige krachten: leeg/vol, ruimte/materie, stabiliteit/instabiliteit, orde/chaos. Deze specifieke dynamiek van het werk wordt blootgelegd in de tentoonstelling en openbaart zich in een zeventigtal werken die de verschillende periodes, invloeden en gebruikte media overstijgen. De scenografie van de tentoonstelling is dan ook geïnspireerd op het motief van de ammoniet (opgerolde schelp), dat gedurende een bepaalde periode als constante gold in zijn werk. Het parcours vertrekt vanuit een centrale kern van werken om uit te waaieren naar latere fasen in de praktijk van Gabriel Belgeonne.

BIOGRAFIE

Ondanks zijn interesse voor architectuur kiest Gabriel Belgeonne (1935, Gerpennes) in 1955 uiteindelijk voor de Academie voor Schone Kunsten in Bergen (vandaag ARTS², Ecole supérieure des Arts) waar hij les volgt in het atelier van schilder Gustave Camus (1914-1984). Het is uiteindelijk bij zijn oom, de kunstenaar Zéphir Busine (1916-1976), waar hem, bovenop zijn academische bagage, een ware artistieke opleiding in alle disciplines te wachten staat. Samen met Busine maakt hij glasramen, muurschilderijen, maquettes voor architecten en legt hij zich toe op binnenhuisinrichting, grafisch vormgeving enz. Hij heeft ook zijn aandeel in de voorbereidingen van de Wereldtentoonstelling in Brussel in 1958. Vanaf 1962 kiest Gabriel Belgeonne resoluut voor het kunstonderwijs, waar hij aanvankelijk lesgeeft aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Bergen en daarna aan de École Nationale des Arts visuels La Cambre.

De carrière van Belgeonne is een aaneenschakeling van cruciale ontmoetingen. Zo leert hij in 1956 architect Jacques Dupuis (1914-1984) kennen, die hem vertrouwd maakt met proporties, volumes en de zuiverheid van lijnen. Samen ontwerpen ze de familiewoning in Hymière, nabij Gerpennes, waar de kunstenaar trouwens nog steeds woont en die verrassend modern oogt. Gabriel Belgeonne wint met een vriend van hem, de beeldhouwer Félix Roulin (1931), de prijs *Koopal Synthèse des arts plastiques* (1962) en reist af naar Italië waar hij kennismaakt met het werk van Ben Nicholson (1894-1982), een Britse abstracte schilder-etsers. Zijn ontmoeting met etsers Gustave Marchoul (1924-2015) in het begin van de jaren 60 heeft eveneens ingrijpende gevolgen.

Nadat Marchoul hem wegwijs maakt in de etstechnieken geeft Belgeonne het schilderen op. Hij legt zich ruim twintig jaar lang uitsluitend toe op het etsen, en dit als docent en in zijn eigen atelier. Hij wil deze kunstvorm naar buiten brengen en opwaarderen door talloze etsers te promoten via tentoonstellingen en publicaties. Hij is lid van de groep 'Cap d'Encre' (1964-1971) en werkt mee aan de oprichting van de internationale biënnale voor etskunst van Condé-Bonsecours, in Frankrijk. Hij is eveneens stichtend lid van het Musée du Petit Format in Couvin en van het Centre de la Gravure et de l'Image Imprimée in La Louvière.

In 1989 volgt een nieuwe beslissende ontmoeting. Hij maakt kennis met de Belgische dichter-filosoof, Max Loreau (1928-1990) die hem aanspoort om terug te keren naar de schilderkunst, een discipline die hij niet meer zal opgeven. Integendeel, hij kiest voor een diversifiëring van deze kunstvorm. Belgeonne brengt een eerbetoen aan Max Loreau met een acrylschilderij dat de titel *M noir* draagt en waarin een levendige M zich losmaakt van een witte achtergrond. Hetzelfde jaar nog wordt hij verkozen tot lid van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België.

In 1971 richt hij samen met zijn echtgenote Thérèse Dujou de uitgeverij *Tandem* op en verdeelt hij zijn tijd tussen zijn artistieke activiteiten en publicaties waarin hij beeldende kunstenaars onder de aandacht brengt. In de collectie 'Conversation avec...' laat hij talloze Belgische kunstenaars (Léon Wuidar, Jean-François Octave, Jacques Charlier, Pierre Alechinsky, enz.) en buitenlandse namen aan het woord om een openhartig relaas te brengen van hun artistieke praktijk. Voor de huidige tentoonstelling heeft Tandem het 100e en laatste exemplaar van de collectie uitgebracht dat bij uitzondering gewijd is aan ... Gabriel Belgeonne. Het is een van de eerste keren dat de kunstenaar openlijk over zijn kunst spreekt!

PARCOURS

DE BEGINJAREN

Na zijn ontmoeting met Gustave Marchoul ontdekt Gabriel Belgeonne zich van de invloed van zijn leermeester Gustave Camus. Zijn eerste werken zijn doordrongen van lyrische abstractie, een aanstekelijk, haast onstuimig enthousiasme dat meestal is voorbehouden voor de jeugd. In zijn eerste etsen, bijv. *Ressac* (1965), ervaren we echter de wil om de hartstocht in toom te houden, de barsten van de centrale vorm te milderen om voorrang te geven aan de zoektocht naar een wankel evenwicht. Een obscure nevel lijkt zich in windingen over het blad te hebben verspreid, maar de dynamiek wordt afgezwakt door de lichtere stroken in de marges.

In zijn volgende werken *Evolution du fléau* (1966) of *Elle court* (1966) vinden we dezelfde dynamiek terug. De onrustige vlekken lijken vastgezet op een fragiel evenwichtspunt, in de spanningsknoop tussen tegenstrijdige elementen, in de toenadering tussen vol en leeg, ruimte en materie. Het werk evolueert vervolgens tot dat bijzondere, intense en zeldzame moment waarop orde en chaos versmelten. Deze zoektocht naar gekweld evenwicht of sereen onevenwicht manifesteert zich in deze tentoonstelling als een constante verzuchting doorheen zijn volledige werk.

LEGE STROKEN EN AMMONIETEN

Enkele jaren later ondervindt Belgeonne de noodzaak om het oppervlak naar zijn hand te zetten. Zijn werken *Coquillage et tache orange* en *Sept Habitacles* effenen het pad naar strakkere composities zoals de reeks *Jeu of Préférence*, alsook *Spirale orange*. De lyriek van de eerste experimenten ruimt plaats voor geconstrueerde, afgemeten composities. De draaibewegingen worden gevolgd door samenhangende, altijd soepele, vlakke tinten die lijken te worden doorkruist door een kleurige vibratie. Tegelijk wordt de compositie gefixeerd en geactiveerd door eenzelfde spanning tussen tegenstrijdige krachten.

Belgeonne bereikt hetzelfde broze evenwicht als in zijn eerste werken, maar hij volgt daartoe de omgekeerde weg, het pad van de strenge geometrie die het sensuele van het chromatisch gamma afzwakt. Hij schakelt niet van het ene formele register naar het andere, maar breidt het spectrum van zijn mogelijkheden uit, zonder zijn begeestering uit het oog te verliezen. De manier waarop hij evenwicht schept tussen ruimte en volheid, materie en leegte, blijft ongewijzigd. De werkwijze verschilt, maar het doelwit en het resultaat blijven hetzelfde.

Dan verschijnt er een motief aan de oppervlakte: ammoniet. Deze fossiele schelp is gedurende een bepaalde periode een terugkerend element. De blik houdt even halt en neemt een nieuwe visueel uitgangspunt in dat kan uitwaaiëren naar andere niveaus. De symbolische of psychologische figuur ammoniet staat eveneens voor het traject dat de kunstenaar aflegde tijdens zijn carrière: een onafgebroken groeiproces vanuit een initiële aanzet, de voortdurende verwijzingen naar zijn roots in samenhang met zijn meest ambitieuze vorderingen.

TERUG NAAR DE SCHILDERKUNST

Begin jaren 90, na zijn ontmoeting met Max Loreau, grijpt Belgeonne terug naar de schilderkunst. Hij kan ondertussen putten uit twee decennia ervaring om zich op het maagdelijk canvas te storten. De doeken en panelen uit die periode getuigen van een nieuwe beheersing van de elementen, met meer ruimte voor de witte stroken en hun verfdikte. Door de overgang naar vloeibaardere acrylverf kan hij zich losmaken van de vorm om voorrang te geven aan het gebaar, zonder het wankel evenwicht van de compositie op te geven. Gabriel Belgeonne is op zoek naar meer ... met minder. Hij combineert aanzet, bespiegeling en experiment op een nieuwe schaal.

Zijn zoektocht naar materies en texturen vult hij aan met experimenten op dragers. Zijn voorkeur gaat voornamelijk uit naar doeken, maar hij waagt zich eveneens aan houtpanelen, karton en zwaar papier. Elke drager vereist een aparte manier van werken waarop de kunstenaar naadloos inspeelt. Nu eens dwingt de drager tot een specifieke, picturale materie; dan weer leiden enkele snelle bewegingen tot een subtiele, kwetsbare compositie, zoals *W+T* en *LAT*, twee werkjes op karton, die het atelier van de kunstenaar hebben verlaten voor deze tentoonstelling en die de precisie van zijn trekken illustreren.

De recentere schilderijen voorzien meer plaats voor de witruimtes die over elkaar liggen en daardoor het effect sorteren van verschillende materies. De kunstenaar bekrast ze vaak met tekens zoals letters, kruisen of andere scarificaties die de onderliggende verflagen blootleggen. Soms komt zelfs de drager opnieuw tevoorschijn. De vormen en tekens liggen verder uit elkaar en schenken de witruimtes expressievrijheid zoals kabbalistische letters op een perkament.

HET EVENWICHT VAN DE TEGENSTELLINGEN

Gabriel Belgeonne staat voortdurend open voor nieuwe denkbeelden. Hij is geïnteresseerd in oosterse filosofie en meer bepaald in het evenwicht van de tegenstellingen (yin en yang) dat gepromoot wordt in het Chinese taoïsme. Hij brengt trouwens een eerbetoon aan een van de vermoedelijke stichters van deze filosofie, Lao Tseu, een tijdgenoot van Confucius (+- 6e eeuw v.C.). Gabriel Belgeonne put hieruit zijn inspiratie voor een reeks van tien etsen getiteld *Onzième sentence du Lao Tseu*. Ze worden gekenmerkt door een sterk gevoel voor evenwicht tussen de gegraveerde tekens en het oppervlak dat vluchtig is gebleven, en de aanwezigheid van geometrische vormen die de compositie structuur geven.

De souplesse van een vloeibare stof dwingt Belgeonne ertoe incidenteel met aquarel te werken. De vorm is te vergelijken met de vlek; kleurstromen (des)organiseren de compositie; de verf spat uiteen op het papier in diverse constellaties. De omvangrijke aquarellen getuigen van extra lyriek en vluchtigheid. Het gebaar komt hier zowaar heftig over; zijn werken van kleiner formaat zijn meer ingehouden. Wanneer zijn werkwijze beperkt is door de omvang van de vellen papier, geeft Belgeonne de voorkeur aan precisie en beknoptheid. Er zijn minder opeenliggende lagen; ze winnen aan zelfbestaan, onafhankelijkheid en dynamiek door enkele trekken die het oppervlak gericht doorklieven.

TEKENINGEN, ONDERZOEKINGEN OP PAPIER EN 'GAMMES'

Zowel in zijn tekeningen als in zijn 'gammes' – oefeningen die de kunstenaar zichzelf quasi dagelijks oplegt – wint het gebaar aan beknoptheid waar het inboet op omvang. De tekens, vlekken en vormen zijn vluchtiger. Ze worden als het ware meegevoerd over de witruimtes van de verschillende dragers waarmee de kunstenaar experimenteert. In deze reeksen waar vormen worden uitgerafeld en tekeningen worden geschreven, komt Belgeonne dichter dan ooit tevoren in de buurt van zijn hoedanigheid als illustrator en uitgever. Naar het voorbeeld van zijn illustraties benut de kunstenaar alle mogelijkheden van de witruimte om de dialoog aan te gaan met vormen en teksten. Vaak openbaren zich achter deze beweging van de vormen een of meerdere letters in het volledige scala van hun grafische mogelijkheden, van klassieke typografie tot hedendaagse graffiti, als raadsels die vrijuit mogen worden ontcijferd.

SUSPENDED SPACES

***EEN COLLECTIEVE
ERVARING***

16.06 > 02.09.2018

HET COLLECTIEF EN DE TENTOONSTELLING

Suspended spaces, dat we kunnen vertalen als 'opgeschorte ruimtes' bestaat uit een collectief van kunstenaars en onderzoekers met diverse competenties (architecten, antropologen, filosofen, sociologen, kunsthistorici enz.). Het is eveneens een mobiel en onafhankelijk collectief met wisselende samenstelling en een eigen methodiek van symbolische en geografische verplaatsing. Overtuigd van het belang en de legitimiteit van de visie en het discours van kunstenaars en filosofen over onze hedendaagse wereld, werkt het collectief vanuit historische sites die men vandaag geen blik meer waardig gunt en waarvan de toekomst door politieke, economische of historische conflicten in het gedrang kwam.

De provincie Henegouwen is momenteel de enige instantie die werken van het collectief kon verwerven. De tentoonstelling brengt een geheel van **28 creaties** afkomstig van **twintig kunstenaars** alsook het werk van twee genodigden (**Bertrand LAMARCHE** en **Stéphane THIDET**) en een geluidsdocument gelinkt aan de volgende residentie van *Suspended spaces* in het Amazonewoud. De tentoonstelling toont de verschillende stappen in deze collectieve, eensgezinde ervaring van kunstenaars uit alle windstreken die samen willen nadenken over onafgewerkte en in onbruik geraakte sites. Ze zetten het werk verder om "uit de moderniteit weg te raken".

Alle verkenningen door leden van het collectief waren de uitgelezen kans om vragen te stellen over de geschiedenis en de actualiteit van de site en om ecologische, koloniale en andere aspecten te onderzoeken. De leden streven naar het ontwikkelen van een kritische en artistieke benadering in diverse formaten, bijvoorbeeld interacties en debatten met lokale actoren, exposities, colloquia en publicaties. De kunstenaars en onderzoekers die aan de residenties deelnemen worden nooit tot gedwongen tot creëren, maar aangemoedigd om hun persoonlijke bezorgdheden af te toetsen aan deze van het project. De getoonde werken op de tentoonstelling in BPS22 weerspiegelen trouwens deze diversiteit.

In 2007 bezochten ze de eerste site, in **Cyprus**. Het collectief was bijzonder gefascineerd door de bufferzone die het eiland in twee opsplijt en door de spookstad Famagusta. Een deel van de stad, waar de bewoners in een tijdspanne van 48 uur hun huizen moesten verlaten, is afgesloten en wordt sinds het einde van het gewapende conflict tussen de Grieks-Cypriotische en Turks-Cypriotische gemeenschappen gecontroleerd door het Turkse leger en VN-militairen. Famagusta is sinds 1974 een van deze 'opgeschorte' territoria.

De geschiedenis van Cyprus is doordrongen van opeenvolgende invasies. Sinds de oudheid is het eiland in handen geweest van Persen, Romeinen, Byzantijnen, Christenen en Turken. De geschiedenis van Cyprus is evenwel niet vanzelfsprekend, niet geregeld of klaar voor consensus. Na de interventie van het Turkse leger in 1974 werd het eiland in twee verdeeld (30% van het eiland is Turks-Cypriotisch). In Famagusta worden de blikken al meer dan 35 jaar naar gebouwen, hotels en modern ogende residenties gezogen, sommige onafgewerkt, andere bouwvallig. Mensen zijn er weggetrokken. De fauna en flora gedijt er en aan de andere kant van de prikkeldraad floreren hotelcomplexen. Het promiscue karakter van deze twee realiteiten cultiveert het bevreemdende van de stad en is voer voor diverse bevragingen. Zo brengt **Françoise PARFAIT** beelden van een verlaten huis dat op zichzelf is aangewezen ...

Daarna is het collectief naar **Libanon** afgereisd. Vanuit Famagusta ligt Beiroet aan de overkant van de Middellandse Zee. De verhalen die de leden van het collectief tijdens hun verblijf in Cyprus ter ore kwamen, hebben hen ervan overtuigd om de oversteek te maken. Ze ontdekten er het bestaan van de Internationale Beurs Rachid Karami in Tripoli. Daar liep van 1962 tot 1975 een grootschalig modernistisch bouwproject onder leiding van architect Oscar Niemeyer, dat uiteindelijk onafgewerkt bleef door de burgeroorlog die het land teisterde tot 1990. De Beurs, die oorspronkelijk aan de rand van Tripoli was ingeplant, komt door de stedelijke aangroei vandaag binnen het centrum van de tweede grootste stad van Libanon te liggen. Merkwaardig genoeg worden de tuinen rondom de gebouwen onderhouden terwijl het complex afgesloten blijft. Een enkele keer dringen kinderen uit de omgeving er binnen of gaan de deuren open voor het publiek ter gelegenheid van een uitzonderlijk evenement.

Deze verkenningstocht resulteerde in twee residenties, diverse colloquia, publicaties en tentoonstellingen over de toekomst van de Beurs van Tripoli. Enkele leden van het collectief trokken ook naar Saïda, ten zuiden van Beiroet, om het onderzoekswerk voort te zetten dat in Cyprus was opgestart. In tegenstelling tot Beiroet, dat werd heropgebouwd bovenop de ruïnes, werd het historisch centrum van Saïda gerestaureerd, wat een ander perspectief werpt op de Libanese leefwereld. Onder meer **Valérie JOUVE** en **Ziad ANTAR** brengen deze realiteit over in hun bijdrage aan de tentoonstelling.

De ervaringen in Libanon zetten aan tot reflecties en meningen over de Niemeyer-site in Tripoli in het bijzonder, en over het vraagstuk modernisme in het algemeen. Daarna streek het collectief neer in Niterói, in **Brazilië**, op uitnodiging van het MAC (het Museum voor hedendaagse kunst, ontworpen door Oscar Niemeyer) langs de baai van Rio de Janeiro. Het collectief werd evenwel gevraagd zich te concentreren op het MACQuinho, het cultureel en sociaal centrum van de gemeenschap Morro do Palácio, de Heuvel van het Paleis, dat tegen een helling aanleunt en de toegangsweg vormt tot de nabijgelegen favela. De Braziliaanse architect ontwierp het MACQuinho als evenknie van het MAC en als link met de gemeenschappen van Morro do Palácio. Toeristen en bezoekers hebben vaak geen weet van de verbondenheid tussen deze twee instellingen en de favelabewoners zullen zich ook niet snel mengen onder het

publiek van het Museum. Toch mogen deze twee architecturale werken niet los van elkaar worden gezien. Ze vertegenwoordigen een sterke symbolische scheidingslijn in het landschap en staan voor een gewelddadige, verdeelde Braziliaanse maatschappij. Deze sociale, geografische en territoriale realiteit was een eerste vereiste om vormen en werken te creëren en een nieuwe visie te definiëren van het begrip 'suspended spaces' zoals bij **André PARENTE en éric VALETTE**.

De volgende residentie van het collectief (vanaf eind augustus 2018) zal plaatsvinden in het **Braziliaanse Amazonewoud** en meer bepaald in Fordlândia, de arbeidersstad die in de jaren 20 werd gebouwd op initiatief van de Amerikaanse industrieel Henry Ford voor de ontginning van natuurlijk rubber. De site langs de oevers van de Tapajós is hoofdzakelijk bereikbaar via het water.

In het begin van de 20ste eeuw was Henry Ford verplicht om de banden voor zijn wagens aan te kopen bij de Engelsen. Engeland had in die tijd het monopolie van de rubberteelt te danken aan zijn plantages van rubberbomen in de Zuidoost-Aziatische kolonies. De Verenigde Staten bezaten geen gebieden waar ze hun eigen rubberbomen konden aanplanten. Henry Ford kocht dan maar – voor een prijke – een immens grondgebied in het hart van het Amazonewoud. Hij liet een miljoen hectare bos ontginnen en richtte er in 1928 de naar hem vernoemde stad Fordlândia op; een volslagen utopisch 'civilisatieproject' in het hart van het regenwoud. Naast de fabrieken en de iconische watertoren die de pompen bediende die her en der in het landschap waren aangebracht om brand te bestrijden, waren er ook een school, een ziekenhuis en residentiële wijken met woningen in de bouwstijl van Michigan. De plantage en het stedenbouwkundige project liepen snel faliekant af omwille van het gebrek aan kennis van de lokale eigenheden. In de jaren 30 verhuisde Henry Ford zijn project enkele honderden kilometer noordwaarts, naar Belterra, waar hij eveneens een op Amerikaanse leest geschoeide stad liet bouwen. Ook dit project werd een mislukking. Henry Ford is er nooit in geslaagd om rubber te ontginnen, niet in Fordlândia, en niet in Belterra. In 1945 werden de gebieden uiteindelijk terug overgedragen aan Brazilië.

Na het menselijke, ecologische en economische fiasco bleven de twee sites achter als spooksteden. Binnen de gebouwen hebben de machines de tand des tijds overleefd, net zoals de sirene van de hoofdfabriek van Belterra die ook vandaag nog viermaal per dag manueel wordt aangezet. Het geluid van de sirene is gelijktijdig te horen in BPS22 (om 11.30, 12.30, 16.30 en 21.30 uur) en in Belterra (om 6.30, 7.30, 11.30 en 16.30 uur plaatselijke tijd).

DE KUNSTENAARS EN HUN WERKEN

ZIAD ANTAR

Geboren in 1978 in Saïda (Libanon)
Woont en werkt in Parijs (Frankrijk)

Na zijn opleiding landbouwingenieur koos Ziad Antar het pad van de fotografie. Vanaf ongeveer 2005 bouwt hij aan een subjectief en visueel archief van de Arabische wereld: van Libanon tot de Verenigde Arabische Emiraten. Zijn foto's en video's weerspiegelen zijn visie op een wereld die getekend is door conflicten. Hij beperkt zijn benadering evenwel niet tot zijn eigen culturele achtergrond. Een groot deel van zijn werk bespeelt technische anachronismen door het gebruik van oude apparatuur (super-8-camera, zilverfotografie) en vervallen filmrolletjes die hij confronteert met moderne, hedendaagse opnames.

Famagusta, 2010, gedigitaliseerde super-8-film, 1',
Tekening en animatie: Ghassan Halawani

De video van Ziad Antar is de animatieversie van een allegorische, onschuldige poster over de verdeling van het eiland Cyprus in 1974. Nadat twee ezels tevergeefs tegen elkaar opboksen om bij de blaadjes van een struik te komen, beslissen ze niet alleen om samen te grazen, maar ook om zich vleselijk te verzoenen in een olijke geslachtsdaad! Door te kiezen voor een ironisch afleidingsmanoeuvre weigert de kunstenaar dieper in te gaan op de complexe en dramatische realiteit van de plaatselijke situatie. Hij benadert de problematiek via een omweg, hij minimaliseert en licht slechts een tipje van de werkelijkheid. Het scenario van de kunstenaar is vooral niet te letterlijk op te nemen. Hij voert seksualiteit en lichamelijke terug in via een ludieke weergave van de verdeling waar het belangenconflict vervaagt zodra de het verstand de absurditeit van de situatie onthult. Aangezien Ziad Antar een Libanees is, weet hij deksels goed dat het verstand niets te zien heeft met de oorzaken en de oplossingen voor conflicten en grensscheidingen. Zoals in veel van zijn video's zijn lichaam en sensualiteit tegelijk afwezige en hoop voor de politieke crises die deze gebieden en gemeenschappen verscheuren.

Burj Khalifa 4, 2007

Jezzine Mountain, 2007

Villa Saïda, 2007

In 2000 krijgt Ziad Antar 10 filmrolletjes medium formaat in handen die sinds 1976 waren vervallen en bijgehouden door de fotostudio *Shéhérazade* van Hashem El Madani, in Saïda. Hij gebruikt deze rolletjes in verschillende toestellen tijdens zijn verblijfperiodes en tijdens de verplaatsingen. De sporen die op het oppervlak van de beelden verschijnen, zijn toevallig en verwijzen naar de overblijfselen van tijd en geschiedenis in het Libanon van vandaag.

KADER ATTIA

--

Geboren in 1970 in Parijs (Frankrijk)

Werkt en woont in Parijs, Berlijn (Duitsland) en Algiers (Algerije)

Samen met zijn Algerijnse ouders brengt Kader Attia zijn jeugd door in de Parijse banlieues en in de wijk Bab el Oued in Algiers. Hij gebruikt deze levenservaring tussen de twee oevers van de Middellandse Zee als uitgangspunt voor een artistieke praktijk die de esthetiek en ethiek van verschillende culturen in vraag stelt. Zijn poëtische en symbolische benadering verkent de verregaande effecten van de cultuurdominantie van het moderne westen en van het kolonialisme op niet-westerse culturen.

Sans titre, 2015

Ook Algerije zette, zoals vele andere voormalige koloniën, na zijn onafhankelijkheid het proces voort dat de kolonisatie in gang had gezet. Dat is onder meer het geval voor het gebruik van beton, een westerse, moderne uitvinding die zich wereldwijd heeft verspreid op het vlak van huisvesting, orde en opsluiting. Via de ruimtelijke setting van een collage die de kunstenaar regelmatig uitwerkt als onderzoeksvoorwerp en -middel voor zijn reflecties, verwijst Kader Attia naar steden en architecturale verwezenlijkingen uit voormalige koloniale imperia die als proeftuin golden voor de modernisten. De installatie zet de modernistische architectuur van Le Corbusier tegenover de inheemse bouwstijl van Ghardaïa in Algerije. De kapel van Notre-Dame-du-Haut bij Ronchamp, gebouwd in de jaren 50 door Le Corbusier, is geïnspireerd op de moskee Sidi Brahim in El Ateuf, een van de dorpen in Ghardaïa waar Le Corbusier in het begin van de jaren 30 op bezoek kwam. Ghardaïa is een stad gelegen in een groene enclave midden in de woestijn en bewoond door Mozabieten, een Berbervolk met een islamitisch geloof dat vandaag nagenoeg is verdwenen. De architectuur van de stad is aan de buitenkant kaal en solide, maar binnenin verrassend fris en kleurrijk. Hoewel deze inspiratiebronnen niet vaak werden erkend, heeft de Mozabitische esthetiek de modernisten, die ervan uitgingen dat architectuur moet geïnspireerd zijn op de context waarin ze zal terecht komen, wel degelijk ingrijpend beïnvloed.

FRANÇOIS BELLENGER

Geboren in 1984 in Le Havre (Frankrijk)

Woont en werkt in Brussel (België) en Le Havre (Frankrijk)

Via omzwervingen, onderzoek en gesprekken bouwt François Bellenger aan een artistiek oeuvre dat gebaseerd is op het verkennen van allerhande gebieden die een transformatieproces ondergaan door verwoesting, wederopbouw, herwaardering, bezetting. Zijn werken in Le Havre, maar evenzeer in België, Cyprus, Litouwen en Libanon vertonen door het gebruik van verschillende dragers vormen die hun creatieprocessen tot hun voltooiing belichamen.

Buffer Zone Project-Nicosia-Cyprus Island, 2009-2015

Als François Bellenger de gebetonneerde baai van Famagusta opmerkt, stelt hij zich vragen over de toekomst van deze gebarricadeerde plek, bewaakt door militairen. Slechts één strook strand is toegankelijk voor de toeristen. Iedereen houdt er even halt om datzelfde stereotiepe beeld vast te leggen. De kunstenaar weigert in de val te lopen van de romantiek van deze moderne ruïnes. Hij keert zich tegen de massale betonkoorts langs de kuststreek en fantaseert over de afbraak van de verlaten stad. François Bellenger toont met behulp van vectorafbeeldingen en fotomontages de aanwezige bulldozers, niet voor strategische doeleinden zoals het winnen van een militaire of symbolische oorlog, maar om een architecturale ideologie van de kaart te vegen. Voor de ogen van ingenieurs en arbeiders halen reusachtige machines het bord 'Center Beach' neer. Ze verbrijzelen puin en brengen muurdelen tot instorten. De vernietiging van de site vordert en computergeanimeerde panelen maken het oorspronkelijke landschap zichtbaar: een natuurlijke baai van fijn zand. François Bellenger verwerpt de repressieve macht van de kapitalistische stad en ontkent niet zonder ironie de geopolitieke uitdagingen van een dergelijke plaats en de gevolgen van een dergelijke vernietiging voor de mens.

De twee foto's worden los van elkaar getoond: de ene is gelijmd op de bakstenen muur van BPS22, de andere prijkt op een reclamebord aan het kruispunt van rue Lebeau en rue Gramme.

FILIP BERTE

Geboren in 1976 in Gent (België)

Woont en werkt in Gent (België)

Filip Berte studeerde af als architect en verdiepte zich daarna in de schilderkunst. Hij creëerde *Eutopia*, een project rond constructies dat enerzijds gebaseerd is op verhalen verzameld door de kunstenaar en anderzijds op historische en wetenschappelijke gegevens afkomstig van diverse bronnen. Recent artistiek werk van Filip Berte is *Un-Home/ Moving Stones* dat focust op de mechanismes van inclusie en exclusie van migranten, de ongenodigde nieuwkomers in onze westerse samenlevingen. Deze nieuwkomers worden afgevoerd naar gesloten zones, ingesloten in grensgebieden, tussen verleden en toekomst, tussen verwachting en ontgoocheling, tussen *Home* en *Un-Home*.

***The Reappropriation of a Single Form*, 2014**

In 2013 installeerde het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties een registratiecentrum voor vluchtelingen, in een overdekt gedeelte van de hoofdhof van het tentoonstellingspark dat oorspronkelijk bedoeld was voor de internationale exposanten van de Beurs van Tripoli. Nu wordt een klein deel van de hal gebruikt om er tijdelijk vluchtelingen onderdak te geven als antwoord van de VN op het steeds groeiende aantal Syrische burgers die de oorlog ontvluchten. In april 2014 werden al meer dan een miljoen Syrische vluchtelingen geregistreerd in Libanon. Dit maakt van Libanon het land met de 'hoogste concentratie vluchtelingen per inwoner wereldwijd'.

De schilderijen van Filip Berte kwamen tot stand vanuit verschillende architecturen die te vinden zijn in Libanon, zoals onder meer de Syrische vluchtelingenkampen of de gebouwen van Niemeyer in Tripoli, een modernistische gevel in Beiroet, maar evenzeer een Braziliaanse favela. De onafgewerkte site van de Beurs van Tripoli werd tijdens de 15 jaar durende burgeroorlog in Libanon gebruikt door verschillende milities. Het is een quasi symbolische toevalligheid dat de site momenteel vluchtelingen uit Syrië herbergt. Door beelden naast en over elkaar te plaatsen, toont 'The Reappropriation of a Single Form' een herinterpretatie en een verplaatsing van concepten als publieke, private, eigentijdse, herinnerings- en kritieke nood- en erfgoedruimte.

MARCEL DINAHET

--
Geboren in 1943 in Plouigneau (Frankrijk)
Woont en werkt in Rennes (Frankrijk).

Gewapend met een videocamera doorkruist wereldreiziger Marcel Dinahet de meest uiteenlopende landschappen op het vasteland en onder water. Hij tast de grenzen en uitersten af, op zoek naar deze 'uithoeken van de wereld', deze tussenruimten tussen de natuurlijke elementen, onopgemerkte vormen die ons nooit eerder getoonde informatie kunnen brengen over onze wereld. Zijn beelden worden na de opname nog nauwelijks bewerkt. Hoewel alles al vastligt op het moment dat Marcel Dinahet filmt, besteedt hij bijzonder veel aandacht aan de tocht die leidt naar zijn bestemming. Het onderzoeksdomein van de kunstenaar is de kust en de zeebedding. Hij filmt eveneens alle fasen van het voorbereidende werk ter plaatse in het kader van de klimaatgegevens en de identiteit van de site.

***Famagusta-Varosha 1*, 2009, video, 2'05**

In *Famagusta-Varosha* brengt hij een 'drijvend' beeld dat overeenstemt met een methode die de kunstenaar in het merendeel van zijn werken gebruikt en waarmee hij in zekere mate zijn signatuur neerzet. Hij plaatst de camera in een duikbehuizing om discreet de spookstad Varosha te kunnen filmen, achter de door het Turkse leger bewaakte afsluitingen. De kunstenaar stuurt de op het wateroppervlak (in dit geval de Middellandse Zee) drijvende camera aan, laat het toestel meedeinen met de stroming of kopje ondergaan. Hij houdt de camera eveneens op het zandoppervlak of aan de rand van de golven en branding. De beelden capteren discreet de contouren van een zwemmer, een visser of het standpunt van een zeebewoner. Ze vangen de geringste verandering in het licht op, in zachte of schokkende bewegingen die de deining van de zee, het water, de lucht en aarde volgen en resulteren in een instabiel en verrassend landschap dat de gebouwen van de verlaten stad Varosha op afstand weergeeft of naderbij brengt. Deze allesomvattende omgeving van water die bij momenten het beeld en de aanleiding volledig onderdompelt, verplaatst het oogpunt naar een moeilijk te benoemen plaats om ons een nieuwe, originele en vaak onvoorstelbare blik te gunnen op de gefilmde omgeving. Dit excentrische standpunt zorgt voor een onuitgegeven weergave van de stad waarvan we niet weten of de stad dan wel de niet nader benoemde toeschouwer zich staande kan houden of in het kader past.

***Sur les toits (Tripoli-Niterói)*, 2014, video, 4'45**

Marcel Dinahet is gaan filmen op het dak van de ronde gebouwen van Oscar Niemeyer. Eerst in Libanon, meer bepaald in Tripoli waar hij zich op de onafgewerkte koepel van de Internationale Beurs heeft begeven, daarna in Niterói, Brazilië, op het platform van het dak van het museum voor hedendaagse kunst. Met de camera in de hand maakt hij een 360°-video van de omgeving waarin deze gebouwen zich bevinden.

YASMINE EID-SABBAGH

--
Yasmine Eid-Sabbagh studeerde geschiedenis, fotografie en visuele antropologie in Parijs. Ze woont van 2006 tot 2011 in Burj al-Shamali, een Palestijns vluchtelingenkamp dat dateert uit 1956 en drie km ten zuidoosten van de Libanese havenstad Tyr ligt. Het fotografie-onderzoek dat ze daar voert, behelst een dialoogproject met een groep jonge Palestijnen en een verzameling van familie- en studiofoto's. Yasmine Eid-Sabbagh is sinds 2008 lid van de Arabische Stichting voor Beeld. Ze werkt momenteel aan een doctoraat in de Academie voor Schone Kunsten in Wenen.

---

1 minute et 53 secondes, 2013, installatie

Yasmine Eid-Sabbagh is in het licht van haar heftige ervaringen in het Palestijnse vluchtelingenkamp ingegaan op het voorstel van het collectief *Suspended spaces*. Ze groef in haar herinneringen aan de vele gesprekken die ze had met haar vrienden in het kamp. In een utopische en wanhopige illusie begonnen de bewoners, opgesloten in een overbevolkte ruimte, zonder rechten, zonder burgerschap, en in een voorlopige, maar uitzichtloze situatie, te fantaseren over de bouw van een verdieping bovenop het kamp; een duplicaat van waaruit ze een nieuwe start zouden kunnen nemen, maar dan wel op de grondvesten van het vorige kamp, zonder verwoestingen, en bereid om het licht te stelen van de bewoners van beneden. Letterlijk een 'suspended space' dus. Het artistieke gebaar van Yasmine Eid-Sabbagh – de onthulling van een ruimte ontdaan van waardigheid – leidt de aandacht naar de verborgen zones als een uitgestoken hand naar die vergeten groep, de vluchtelingen, maar evenzeer als een goedbedoelde knipoog naar 'degenen van hieronder', die zij en haar Palestijnse vrienden al in de duisternis zagen ondergedompeld.

MAÏDER FORTUNÉ

--
Geboren in 1973 in Toulouse (Frankrijk)
Woont en werkt in Parijs (Frankrijk)

Maïder Fortuné is geïnteresseerd in het ontbrekende beeld en daagt de toeschouwer uit om te experimenteren met de wordingsprocessen van het beeld. Ze kiest haar video- en fotografische voorstellingsmiddelen systematisch in functie van hun geschiktheid voor het motief en de encenering. De kunstenaar werkt met videoprojectie, kadering, vertoning op een kleine monitor of op plasmascherm. Ze legt beelden vast geïnspireerd op cinematografische technieken. Haar werk evoqueert en bevraagt de herinnering en de afwezigheid, elementen die zij eveneens gebruikt in tal van werken rond citaten. Het werk van Maïder Fortuné wordt aangestuurd vanuit het idee van het exacte moment en belichaamt een poëtische pauze in een fantastisch en fantasmagorisch universum.

حوت (**La baleine**), 2015

Jacaré (Le crocodile), 2015

Het spook van een krokodil dwaalt rond in de baai van Rio.

Men zegt dat hij uit het noordoosten komt.

Dat hij werd verscheurd door een haai na een ontmoeting met president Vargas.

Men zegt dat het komt door een film gedraaid door een Amerikaan.

Men zegt ook dat haaien geen krokodillen eten.

En dat Orson Welles daar niets mee te maken heeft.

Deze namaaketsen van Maïder Fortuné met composietbeelden vermengd met Niemeyer-architectuur en mythische dieren brengen verhalen en ervaringen met elkaar in verbinding. Op een regenachtige dag bezoekt de kunstenaar de onafgewerkte Internationale Beurs van Tripoli. Ze wordt er getroffen door de organische aanwezigheid van de koepel, ontworpen door Niemeyer. De gigantische natgeregende betonmassa komt op haar af als een gestrande walvis in een niet-vertrouwde stedelijke omgeving. Wanneer ze later in Brazilië is, linkt ze de herinnering aan dit dier met een holle buik, aan het verhaal van Jacaré, de Braziliaanse visser en tragische held in de onafgewerkte film *It's all True* van Orson Welles (1942). Na een lange vlottocht vindt Jacaré (Portugees voor alligator), die zichzelf speelt in de film van Welles, de dood in de baai van Rio, aan de voet van het huidige MAC in Niterói. Misschien wel verzwolgen in de buik van een walvis?

LAMIA JOREIGE

Geboren in 1972 in Beiroet (Libanon)

Woont en werkt in Beiroet (Libanon)

Lamia Joreige is een plastisch kunstenaar en regisseur die gebruik maakt van archiefdocumenten en fictieve elementen om na te denken over de relatie tussen persoonlijke verhalen en het collectieve geheugen. Ze tast de verschillende mogelijkheden af voor de weergave van de oorlogen in Libanon, de naoorlogse periode en van Beiroet, een stad in het middelpunt van haar beeldvorming. Uitgerekend daar schiet ze beelden. Ze keert er steeds terug om haar werk te onderbouwen; werk dat in wezen gaat over tijd, het vastleggen van haar voetsporen en de effecten ervan. Lamia Joreige is medeoprichtster van het Beirut Art Center, een non-profit kunstcentrum gewijd aan hedendaagse kunst in Libanon. Ze stelt tentoon in talloze internationale musea.

The River, 2013, video, 4'

The River is een voorwaartse travelling van vier minuten, gefilmd vanuit een wagen die over de uitgedroogde rivierbedding in Beiroet rijdt. Dit specifieke deel van de stad is veeleer een mentale omgeving dan een pittoreske of betekenisvolle locatie. Het is een plek waar gefantaseerd wordt (men zou er krokodillen hebben gezien, een rode stroom ...) en door de vorm zelf is het ook een verhaal, een lang lint dat de blik stuurt. Travelling is een ongekunstelde vorm, eindeloos, continu en eenvormig, in schril contrast met oorlogen die tijd en ruimte verknippen. Deze techniek holt de ruimte en het beeld uit, deelt de stad op in twee en is tijdloos. *The river* citeert de travellings in de films van Marguerite Duras, in Parijs in *Les Mains négatives*, of de mentale landschappen van Aurélie Steiner.

Tijdens deze beelden leest Lamia Joreige op een ongedwongen manier een tekst voor die ze schreef tijdens de terugreis uit Nieuw-Zeeland waar ze zowel schoonheid als eenzaamheid had ervaren. *The River* vertelt over Beiroet en zijn inwoners die moeite hebben met plannen op lange termijn. "Libanon kent sinds 2005 een afwachtende houding, een toestand van gestaakte oorlog, een opgeschorte oorlog". De rivier wacht op de terugkeer van het water. Of zoals architect Youssef Tohmé het verwoordt: "We wachten op het water in deze rivier; men zegt dat Libanon er opnieuw zal staan eens er terug water in de rivier stroomt."

VALÉRIE JOUVE

--

Geboren in 1964 in Saint-Etienne (Frankrijk)
Woont en werkt in Parijs (Frankrijk) en Jericho (Palestina)

Valérie Jouve ontwikkelt sinds het begin van de jaren 90 een bevreemdend fotografisch oeuvre dat draait om de aanwezigheid van mensen in de stad. Na haar studies antropologie koos ze voor fotografie en film. Haar foto's worden getoond in vele internationale kunstinstellingen en behoren tot studiedomeinen als antropologie, sociologie en huidig wereldbeeld. Via de fotografische encensering van momentopnames, 'gespeelde' of 'geperformde' beelden ontcijfert zij onze maatschappij en haar gekunstelde hoedanigheid in alle dagelijkse aspecten.

***Sans titre (L'Africain)*, 2013**

***Sans titre (Le King)*, 2013**

***Sans titre*, 2013**

Tijdens alle residenties van het collectief *Suspended spaces* in Libanon (2011, 2013) waren de ogen gericht op het monumentale, modernistische project van de onafgewerkte – deels door toedoen van de burgeroorlogen – Internationale Beurs van Tripoli in het noorden van het land. Een klein groepje is eveneens zuidwaarts getrokken naar de stad Saïda. Ziad Antar, een van de leden van het collectief, wou zijn geboortestad en zijn vrienden voorstellen aan een paar kunstenaars waaronder Valérie Jouve. Deze uitstappen zorgen voor afwisseling in de formelere momenten van residentie en colloquia. Valérie Jouve maakte er een reeks studioportretten van mensen die ze in het oude stadsgedeelte van Saïda tegen het lijf liepen, vrienden van Ziad Antar en merkwaardige gezichten die gelden als bescheiden, intimistische tegenpolen.

JAN KOPP

--

Geboren in 1970 in Frankfurt (Duitsland)

Woont en werkt in Lyon (Frankrijk)

Jan Kopp werkt met heel uiteenlopende media: klank/geluid, video, tekening, sculptuur en performance. Zijn oeuvre bestaat zowel uit grootschalige installaties – ontworpen in verhouding tot de ruimtes die ze innemen – als discretere vormen. Jan Kopp werd al snel opgemerkt door zijn ingrepen in de publieke ruimtes die lege plekken in onze steden opvullen. De wereld en zijn uitingsvormen observeren, dat lijkt de manier te zijn waarop de kunstenaar te werk gaat. Hij citeert Wittgenstein: “De wereld is alles, wat het geval is”. Met dit aforisme in het achterhoofd observeert Jan Kopp “wat het geval is”, met name de manieren waarop onze uitwisselingen gestructureerd zijn, onze codes en de semantiek die eruit voortvloeit.

The House, 2008-2010, video, 4'39

Tegen de achtergrond van de zee vormt een constructie in aanbouw het decor voor allerlei gedaantes en verdwijningen: abstracte vormen die doen denken aan ronddwarrelende plastic zakken, wapperende lakens op verdiepingen, een kind dat danst op de tonen van volksmuziek. Wanneer de stad in een uitvergroete scène opduikt, ruziën drie mannen over een krant die langs de weg ligt. Zonder de politieke problemen te benoemen, toont hij waar het nieuws over het dagelijkse leven in een land elke dag opnieuw om draait. Het laatste deel van de film keert terug naar het oorspronkelijke landschap van het onafgewerkte huis en het strand. De minuscule afleiding door de wapperende lakens, de vechtende of dansende kinderen die de ruziënde mannen uit de stad op hun manier lijken na te bootsen, staan ver af van de harde, geometrische betonstructuur. Ze creëren een poëtische, kwetsbare invalshoek waar afwezigheid en verdwijning met elkaar lijken te bakkeleien over de betekenis van een dergelijk bouwwerk voor de economie van het eiland. Want ook in Cyprus betekent bouwen, net zoals elders, grondgebied in bezit nemen. Alleen het landschap blijft onveranderd in de bevreemde realiteit van dit heropgebouwde tijdsbeeld. Ten overstaan van dit imposante, blokvormige gebouw lijkt de voltooiing van eender welke geplande en coherente menselijke activiteit hier ongepast. De menselijke aanwezigheid komt fragiel over, valt uiteen en slaagt er niet in om zich een materie, een identiteit of eenwording toe te eigenen.

BERTRAND LAMARCHE

--
Geboren in 1966 in Parijs
Woont en werkt in Parijs (Frankrijk)

Bertrand Lamarche is verantwoordelijk voor een complex en gediversifieerd oeuvre met installaties, foto's, digitale video's, performances, sculpturen en klankcomposities. Met behulp van vertekeningen op ruimtelijke maat of tijdschaal, bouwt hij een reeks sculpturale vormen die zowel uitzinnig als conceptueel zijn. Zijn werk is gebaseerd op het hypothetische potentieel van elementen die hij al bijna 20 jaar in zijn werk gebruikt: de stad Nancy, Kate Bush, weerkunde, gigantische schermbloemigen, zwaalichten, tunnels of platenspelers. Een groot deel van Bertrand Lamarches werk wordt gekenmerkt door een quasi demiurgisch verlangen naar subjectivering en toe-eigening van deze verschillende, reële componenten. De kunstenaar herwerkt deze figuren via modellering en voert ze op in voorstellingen, die soms duizelingwekkend zijn in die zin dat ze lussen vormen, dat ze raamvertellingen in scène zetten en zorgen voor een teloorgang van ruimtelijke en tijdsgebonden aanknopingspunten of schaalvormingen.

Lobby (Hyper Tore), 2016, courtesy Galerie Jérôme Poggi, Parijs

---

Aangestuurd door een beweging die tegelijk terugtrekt en dilateert, draait een flexibele buisvormige kroon rond zijn as, aangedreven door een mechanisch motorsysteem. Het werk roept een doorgang op, maar ook een dier dat zich oprolt of een zwart gat dat een val of een instorting suggereert. *Lobby (Hyper Tore)* heeft meer weg van een muterend organisme in een eeuwigdurende beweging dan van een sculptuur, ook al behoudt de cirkelvormige gedaante van ruimtelijk werk een zekere verwantschap met de kinetische werken uit de jaren 60. De installatie bestaat uit een flexibele buis uitgerust met een motor die zich lijkt in- en uit te rekken als was het een biomorfe vorm met wonderbaarlijke eigenschappen. *Lobby (Hyper Tore)* ontsnapt aan het rationele oog dat in de val wordt gelokt van dit proces van formele vernieuwing. Dit werk vat Bertrand Lamarches gedachtegang samen, afwisselend gevoed vanuit de astrofysica, weerkunde, stedenbouw of plantkunde. Het werk verduidelijkt zijn interesse voor waarneembare fenomenen en legt zijn vermogen bloot om werken te creëren die flirten met sciencefiction of dagdromerij.

De Engelse term *lobby* betekent gang, inkom of hall en verwijst naar de indeling van grote gebouwen of hoofdkantoren zoals onder meer in Manhattan.

LIA LAPITHI

--
Geboren in 1963 in Cyprus
Woont en werkt in Nicosia (Cyprus)

Lia Lapithi's artistieke werk werd aanvankelijk gelinkt met geneeskunde. Later gaat ze ook ecologische en politieke thema's bij haar werk betrekken, zoals het Cypriotische vraagstuk en de gevoeligheden van de gespannen politieke situatie van het verdeelde eiland. Haar recente werken gaan over met kunst verbonden evenementen, inclusief interactieve sociale performances.

Defining Silence, 2010, leporello

Defining Silence is een panoramisch overzicht van een fototravelling langs de sinds 1974 hermetisch afgesloten omheining rond de wijk Varosha (Famagusta). Aangezien de kunstenares de wijk niet kon betreden, maakte zij een topografisch overzicht van de ongeveer acht kilometer lange contouren. Door het verbod op het maken van beeldmateriaal van deze zone moest de kunstenares zich verschansen in haar auto. Ze vuurde uiteindelijk een 'salvo' af van 600 shots om dit panoramisch overzicht te kunnen samenstellen en een systematisch overzicht van de Cypriotische breuk in beeld te brengen. Het panorama glijdt langs een opeenvolging van prikkeldraad, houten hekwerk en barricades van jerrycans die de stad opdelen en een glimp laten zien van de verlaten bouwwerken en tuinen. Voor de kunstenares betekenen deze foto's een poging om de reis te reconstrueren, vanaf het strand tot aan de typische rode aarde van Famagusta. De laatste foto is de afbeelding van een bord waarop in het Turks, Engels en Duits te lezen staat: 'Gecontroleerde weg - Verboden te stoppen, te fotograferen of de weg te verlaten'.

DANIEL LÊ

--
Geboren in 1961 in Levallois-Perret (Frankrijk)
Woont en werkt in Parijs (Frankrijk)

Daniel Lê is stichtend lid van het collectief *Suspended spaces*. Hij legt zich toe op een artistiek werk dat niet onder een bepaalde 'stijl' kan worden thuisgebracht. Het gaat eerder om een persoonlijke frasering waarin zowel video's, tekeningen, sculpturen, installaties en performance voorkomen. Voor elk nieuw project past hij zijn werkprocedures aan. Hij legde zich de laatste jaren toe op het onderzoek naar documentaires en de rol van de stem in een video getiteld *How I shot Hitler* (collectie Frac Bretagne) en *God save the King* tentoongesteld in het Musée du Jeu de Paume in Parijs.

La citerne, gedigitaliseerde super-8-film, 2015, 2', met Jorge Luiz Rodrigues de Souza (Jorginho) en Josemias Moreira Filho (Jefferson).

Met Jorge Luiz Rodrigues de Souza (Jorginho) en de medewerking van Josemias Moreira Filho (Jefferson).

Op de Heuvel van het Paleis, een favela in Niterói, speelt een kind met zijn *cafifa*, een vlieger. De met lijm en glasscherven ingesmeerde draad heeft tijdens gevechten de draad van de tegenstander doorgesneden. In de favela's dienen vliegers ook om de dealers te verwittigen voor de komst van de ordediensten. Een kind dat heeft postgevat op een tank waarop destijds rivaliserende bendes elkaar afmaakten, zet enkele passen. Om een *cafifa* te laten vliegen moet je een zeker ritme vinden. De bewegingen van het lichaam gaan over op de vlieger die zich heupwiegend voortbeweegt als was het een sambadanser.

ARMIN LINKE

--
Geboren in 1966 in Milaan (Italië)
Woont en werkt in Berlijn (Duitsland)

Als fotograaf en filmmaker analyseert Armin Linke het wordingsproces (hij noemt het 'Gestaltung') van onze natuurlijke, technologische en stedelijke omgeving, beschouwd als een ruimte van continue wisselwerkingen. Zijn foto's en films fungeren als hulpmiddelen om zich bewust te worden van de uiteenlopende ontwerpstrategieën van deze ruimte. Door met eigen archieven en andere media-archieven te werken, daagt de kunstenaar de geplogenheden van de fotografie uit. De vragen over de manier waarop de fotografie wordt opgebouwd en tentoongesteld winnen voortdurend aan belang. Vanuit een collectieve benadering met kunstenaars, ontwerpers, architecten, historici en conservators ontstaan verhalen rond de talrijke discourses

---

Sans titre, 2010, met dank aan Jozef Kocka en Brian Kelly.

Na meermaals in Cyprus te zijn geweest, beslist Armin Linke om geen extra beelden meer te schieten van het eiland en de verschillende zones die niet mogen gefotografeerd worden (de scheidingslijn werd vaak in beeld gebracht door hekken, prikkeldraad, betonblokken, de bufferzone of groene strook die het eiland in twee deelt). Hij werkt bij voorkeur met bestaande beelden en kwam zo in aanraking met de documentatie van de Verenigde Naties. Hij kreeg de toestemming om bepaalde foto's te gebruiken die werden gemaakt door soldaten voor het archief van de UNO. Hij toont deze beelden zonder enige commentaar, noch vermelding van datum of plaats. Daardoor schuift hun documentaire waarde richting meer veralgemenende weergave van de bezetting, van de militarisering van gebieden, van ruimtes in afwachting. De kunstenaar bespeelt eveneens de grensvervaging tussen realiteit en fictie. Het VN-fotomateriaal bevat opnames van 'reële' gebeurtenissen, zoals de dagelijkse controlebezoeken, maar ook documentatie over simulatieoefeningen of zelfs situaties die speciaal voor de pers in scène werden gezet. Door deze foto's dramaturgisch te beoordelen, spoort de kunstenaar de toeschouwer aan om oog te hebben voor de details en vraagtekens te plaatsen bij de bedoeling van deze documentatie.

ANDRÉ PARENTE

--

Geboren in 1957 in Brazilië

Woont en werkt in Rio de Janeiro (Brazilië)

André Parente is een kunstenaar en onderzoeker gespecialiseerd in domeinen zoals cinema, video, nieuwe media en in het bijzonder apparatuur voor panoramische beelden. Hij staat sinds 1990 aan het hoofd van de onderwijs- en onderzoeksgroep voor cultuur en beeldtechnologie van de Universidade Federal do Rio de Janeiro.

NAU, 2015, video, 4'33, Geluid: Vinicius Quintella

De video verkent de lege en 'hangende' ruimte tussen de twee belangrijkste monumenten langs de baai van Rio: de bekende Suikerbroodberg en het gebouw waarin het museum voor hedendaagse kunst van Niterói is ondergebracht, een van de meesterwerken van architect Oscar Niemeyer. Bij het ontwerp van de overkapping van het museum volgde Niemeyer nauwgezet de hellingslijn van de Suikerbroodberg aan de horizon van Rio. De meeste bezoekers staan stil bij dit lijnenspel en nemen foto's van de twee naast elkaar geplaatste perspectieven. André Parente haalde deze foto's van toeristenwebsites en plaatste grafische accenten bij de variaties in de tussenruimtes.

FRANÇOISE PARFAIT

Françoise Parfait is kunstenares en docente plastische kunst en nieuwe media. Haar theoretisch en praktisch onderzoek gaat over tijdelijke beelden in de kunst. Zij is een van de stichtende leden van het collectief *Suspended spaces*.

Botanica Entropica, 2010

Botanica Entropica heeft een tweeledige vormgeving. Het geprojecteerde beeld van een huis, op klaarlichte dag, past perfect op de vlakheid van de kroonlijst. Het beeld ligt vast, de beeldkorrel is extreem scherp, zonder zichtbare bewegingen, trillingen of pixels. Alleen de soundtrack die zacht en onduidelijk gekraak laat horen, verwijst naar een micro-evolutie van iets. Nagenoeg onmerkbaar bloeien of verwelken de bloemen op het balkon of groeit het gras rondom het huis, naargelang het moment waarop men het werk bekijkt. Dit huis is gelegen langs de omheining die de achterste woonwijken van Varosha, bezet door het Turkse leger, insluit. Het roept bovenal herinneringen op uit de kindertijd, het chique ouderlijk huis, vakantie. Gaandeweg dringt zich een soort anachronisme, een wanverhouding en een ongerijmdheid op in de trotse bloemen, rechtopstaand en als het ware 'misplaatst' op een vensterbalkonnetje. Achter de vreedzame verschijning van een gedomesticeerde natuur verschuilen zich, nauwelijks verborgen, de sporen van verlatenheid die zich openbaren door vormloosheid en wanorde. Fran-

çoise Parfait is tot driemaal toe en in verschillende seizoenen voor het huis gaan staan. Ze observeerde er de invloed van de tijd: te grote planten drogen uit en laten skeletachtige schaduwen achter op de muren. Tijdens een volgend bezoek stonden ze opnieuw in lentetooi. De video van Françoise Parfait toont een fascinerend samenspel tussen de kunstmatige en tijdloze onveranderlijkheid van het gebouw, van de lucht, de weg en het discrete groeiproces van de planten onderhevig aan de wisselende seizoenen. Zonder tussenkomst van de mens en volledig op zichzelf aangewezen ontvouwt het huis zijn eigen vitaliteit, verrassend autonoom en entropisch.

SOPHIE RISTELHUEBER

--

Geboren in 1949 in Parijs (Frankrijk)
Woont en werkt in Parijs (Frankrijk)

Al ruim dertig jaar ontwikkelt Sophie Ristelhueber een unieke kijk op ruïnes en sporen achtergelaten door de mens op plaatsen die verwoest zijn door oorlogen of natuur- en cultuurrampen. In *Le spectateur émancipé* schreef Jacques Rancière het volgende over haar werk: ze fotografeert niet de wapenfeiten van de oorlog, maar de wonden en littekens die geslagen worden in een conflictgebied. Ze maakt deze ware herinneringen aan 'daden' uit het verleden zichtbaar. Ondanks het feit dat Sophie Ristelhueber voornamelijk werkt met het medium fotografie, gebruikt ze rushes in haar plastisch werk. Ze experimenteert met het materiaal en formaat van het beeld, zijn hoedanigheid, de kadrering en aanwezigheid in de ruimte (foto's, affiches, foto-installaties, films, kunstboeken enz.).

Over There, 2010, video, 5'15

In juli 1974 brengt Sophie Ristelhueber haar vakantie door in Kreta. Ze is 24 jaar oud en maakt voor het eerst kennis met het fenomeen oorlog. In het zuiden van het eiland hangen in de dorpen, op de muren en bomen berichten over algemene mobilisatie. Het eiland kent een leegloop van mannen. De fotografe ziet ze op de bussen stappen om 'oorlog te gaan voeren' in Cyprus. In tegenstelling tot het fotografiewerk dat we van haar en van de andere kunstenaars van het collectief gewoon zijn, is Sophie Ristelhueber de enige die geen nood had aan de fysieke beleving van de situatie in Famagusta. Ze grijpt in haar werk liever terug naar herinneringen uit haar verleden, om te putten uit die voorraad aan kennis en documentatie. Het is haar bedoeling om de geschiedenis niet frontaal te benaderen, maar de context ervan te tonen, wat ervoor en erna komt, zowel in de geografische ruimte als in het geheugen. De video *Over There* toont een opeenvolging van persoonlijke, gedekadreeerde, onvolledige en suggestieve foto's. In tegenstelling tot deze close-up op de subjectieve realiteit van een jong meisje, brengt de soundtrack het relaas van de geschiedenis met een hoofdletter. Er zijn fragmenten te horen uit de liveverslaggeving van Reuters-correspondent Michael Nicholson die vanaf dag een van het conflict aanwezig was in Cyprus.

MIRA SANDERS

--
Geboren in 1973 in Ukkel (België)
Woont en werkt in Brussel (België)

Mira Sanders heeft een heel persoonlijk en veelvormig oeuvre. Na de ontdekking van het boek *Espèces d'espaces* van Georges Perec, omschrijft Sanders zichzelf als 'ruimtegebruiker'. Vanuit haar onderzoek naar de invloed van onze culturele conditionering op onze waarnemingssystemen doorkruist ze de stad en experimenteert ze subtiel met plaatsen en de persoonlijke visie van bewoners die ze tegenkomt. Behalve haar mix van tekeningen, notities, video's, gesprekken, geluidsopnamen en installaties verbeeldt ze ook de onderbuik van de stad. Privé en publiek, werkelijkheid en ervaringen lopen door elkaar en vermengen zich om nieuwe gebieden te creëren die open en polysemisch zijn.

***The journey (maquette installation)*, 2009-2018, video, 5'14**

***The Journey (carnet-paysage)*, 2009**

Mira Sanders kiest als uitgangspunt de ervaringen tijdens haar verblijf in Cyprus in 2008 waar ze geconfronteerd wordt met de paradoxale situatie van het westerse toerisme. De gebouwen van het complex van Famagusta, ooit de boegbeelden van de toeristische roes van de jaren 60, staan nu leeg. Ze werden gebouwd voor recreatie en ontspanning en zijn nu opgeschort in de tijd. Het zijn monumenten geworden van een pijnlijk verleden van het eiland. *The Journey* brengt een universeel archief over het toerisme.

Door evenwel te kiezen voor een hertekening in plaats van reproductie van de beelden zoals ze die aantrof, creëert Mira Sanders een leemte in de weergave van deze elementen die vragen om een kritische blik. Ze opteert ervoor haar bevraging over het toerisme te linken aan de vraag rond beeldvorming. Hoewel de video *The Journey* getuigt van transportmiddelen uit het verleden en het heden die onze perceptie van de wereld hebben vertekend, is het een camera die ons door dit landschap op sleeptouw neemt. Achter de projectiewand trekt de quote 'We put the world before you by the way of the bioscope' van Charles Urban, producent van korte reisfilms aan het begin van de 20e eeuw, de aandacht van de kijker op de illusionaire kracht die reliëf en beweging in de beelden brengen. In de video verwijzen de ramen van de gebouwen precies naar deze kracht door terug te grijpen naar de kadering van postkaarten waarop de belangrijke toeristische trekpleisters in stereotiepe afbeeldingen worden doorgesneden en worden bevestigd in 'clichés' die door iedereen worden erkend.

STÉPHANE THIDET

--
Geboren in 1974 in Parijs (Frankrijk)
Woont en werkt in Parijs (Frankrijk)

De tegelijk donkere en schitterende wereld van Stéphane Thidet levert visuele vervormingen op van de werkelijkheid. Zijn werken duiden op een vreemde, niet toegankelijke, maar waarneembare fictie die de bezoeker confronteert met een nieuwe 'stand van zaken'. Zijn oeuvre hangt vaak samen met zijn kindertijd of met plezier en verraadt een zeker verlies van onschuld, een bezorgdheid die door de aanhoudende spanning zorgt voor wrijving en productieve interne onrust. Dingen en situaties ontsnappen aan een normaal gebruik van de planeet ten gunste van een hybride realiteit die een spel van vergelijkende interpretaties invoert.

Sans titre (Le Terri), 2008, Antoine de Galbert Collectie, Parijs

---

Het minerale, zwaarwichtige aanzicht van deze kegel die de blik meedogenloos naar de grond zuigt in plaats van naar de top en een intrigerende aantrekkingskracht vertoont, wekt een bevreemdende nieuwsgierigheid. Wie van heel dichtbij kijkt, bemerkt een poreus en compact oppervlak dat bestaat uit onnoemlijk veel confetti. Confettisnipers zijn doorgaans felgekleurde, vederlichte, onschuldige en uitgelaten projectieljes die men opgooit tijdens feestelijkheden, onder andere tijdens carnaval. De effen, matzwarte kleur van deze confetti maken deze stapel log en bewegingsloos. Stéphane Thidets werk refereert naar het industriële landschap van Charleroi, maar ook naar de arbeidersstad Fordlândia waar de volgende residentie van het collectief *Suspended spaces* zal plaatsvinden. De kunstenaar tast de grenzen af tussen kunst en amusement, redelijkheid en uitspatting, verstand en waanzin.

ERIC VALETTE

--
Geboren in 1969 in Lyon (Frankrijk)
Woont en werkt in Parijs (Frankrijk)

Éric Valette is kunstenaar en docent-onderzoeker aan de universiteit Picardie Jules Verne in Amiens (Frankrijk). Zijn onderzoek gaat over de beeldvorming en in het bijzonder over het perspectief en de verhouding tot de werkelijkheid. In zijn plastisch oeuvre toont hij media zoals video in een installatie, tekeningen en performance. Eric Valette werkt ook samen met de in Brussel wonende choreograaf Mauro Paccagnella en is een van de stichtende leden van het collectief *Suspended spaces*.

Boa Viagem, 2014, video, 5'

Boa Viagem betekent 'goede reis' en is de naam van het strand waar het MAC werd opgetrokken. De video van Eric Valette kadert in de serie *Love Train* en werd volledig gefilmd in het museum voor hedendaagse kunst in Niterói. De kunstenaar monteerde een camera op een elektrische trein die ineengeknutselde architecturale landschappen doorkruist die gaandeweg lijken te worden opgebouwd. Elke scène eindigt met een crash tegen de maquette van het parlement van Brasilia; de volgende scène gaat verder langs een ander parcours.

De maquettes en opnames werden gemaakt in samenwerking met de studenten van de Curso de Artes de l'Universidade Federal Fluminense (Brazilië): Gabriela Bandeira, Filipe Britto, Shirley Cunha, Elisa Gouvea, Barbara Perobelli, Juliane Rodrigues, Bruno Torres, Mateus William.

CHRISTOPHE VIART

Geboren in 1962 in Frankrijk

Woont in Nantes en werkt in Rennes en Parijs (Frankrijk)

Christophe Viart is een kunstenaar-docent die werkt rond verschillende projecten op het raakpunt tussen enkelvoudige bestemming en meervoudige verhalen, zoals *Ma vie* (Frac Bretagne, 2017), zijn werk gewijd aan de inventaris van biografieën of werk waarbij hij regels uit het boek *Moby Dick* van Herman Melville aanhaalt (*Têtes ou queues* en *La Gamme*, éditions Incertain sens, 2005).

***No Diving or Jumping (Famagusta)*, 2009**

No Diving or Jumping (Famagusta) is de kopie – op ware grootte – van een bewakingscabine op het strand. Twee verschillende reizen liggen aan de basis van deze creatie. De eerste reis gaat terug naar een residentie in Cyprus in het kader van het project *Suspended spaces*, in 2008. De tweede reis, waarvan de originele foto's ook op de expositie worden getoond, bracht Christophe Viart enkele maanden later naar Tijuana, in de Mexicaanse staat Baja California. De kunstenaar heeft het bouwwerk opgevat als een combinatie van het uitzicht op het grensgebied tussen Mexico en de Verenigde Staten en het achtergebleven beeld van de stad Famagusta in Cyprus. Vanuit het oogpunt van de kust van de Stille Oceaan of vanaf de Middellandse Zee hebben staatsgrenzen niet alleen de bedoeling om landen van elkaar te scheiden, maar evenzeer om alle communicatie te verbieden. *No Diving or Jumping* staat symbool voor een perspectief. Als kopie verenigt het werk de herinnering aan het strand van Tijuana, met campings en zonnekloppers op het zand, met aan de overkant van de grens de spookstad Famagusta met leegstaande gebouwen en een verlaten zee.

***No Diving or Jumping (Tijuana)*, 2009**

Christophe Viart nam de foto van de bewakingscabine die model stond voor de tentoongestelde constructie langs de kust van de Stille Oceaan, op het strand van Tijuana, op enkele meter van de grens met de VS.

No Diving or Jumping is een houten constructie: een geel geschilderde cabine, gemonteerd op een ruw houten onderstel, met drie grote ramen in plexiglas. Het terras rondom de cabine is beveiligd met ijzeren leuningen, eveneens in het geel geschilderd. Een trap of ladder om het platform te bereiken is er niet. Dit architecturale werk is wel degelijk een bewakingselement, zonder een duidelijke toepassing te definiëren. Wat moet er bewaakt worden? Het gaat niet om een cabine die de observator beschermt of verbergt zoals in het geval van uitkijkposten of jagershutten. De titel van het werk geeft een hint over het mogelijke gebruik van het bouwwerk: 'Niet duiken of springen'. Ondanks de titel en de kleur ontsnapt het werk van Christophe Viart niet aan de indruk van een militaire of paramilitaire bruikbaarheid.

MEHMET YASHIN

Geboren in 1958 in Nicosia (Cyprus)

Mehmet Yashin werd geboren in Nicosia in een Turks-Cypriotische familie. Hij geldt momenteel als een van de belangrijkste dichters in het Turkse taalgebied. In zijn werk maakt hij gewag van de geschiedenis van Cyprus. Hij is sterk beïnvloed door de teloorgang van het kosmopolitische karakter van zijn wijk Yenisehir, en de vernieling van zijn ouderlijk huis in het conflict van 1963. In 2002 publiceert hij gedichten in de Turkse taal Karamanli. Hij publiceert eveneens *Une Anthologie de la poésie chypriote* waarin hij oude Cypriotische gedichten vertaalt met hulp van historici en archeologen. Mehmet Yashin verkiest de poëtische dimensie boven het nationale domein. Hij neemt geen politiek standpunt in en schrijft in het nawoord van zijn bundel die in het Frans is verschenen onder de titel *Constantinople n'attend plus personne: 'L'espace de mon identité ne peut être que ma poésie'*.

Ölü Ev, 2010

Om *Ölü Ev (Dood huis)* te schrijven putte Mehmet Yashin uit zijn beleving als kind op de vlucht. Hij verwijst naar het huis uit zijn kindertijd dat hij, nauwelijks vijf jaar oud, samen met het hele gezin moest verlaten tijdens de winter van 1963 ('*Bloody Christmas*'). Het huis bevond zich in het laatste kosmopolitische stadsdeel van Nicosia (Cyprus) en werd platgebrand door de EOKA (de Nationale organisatie van Cypriotische strijders, een pro-Helenische, anticommunistische en nationalistische organisatie die streefde naar zelfbestuur voor het eiland en inlijving bij Griekenland). Mehmet Yashin verloor verschillende familieleden tijdens het conflict. De tekst is een eerbetoon aan een dood huis en schreeuwt om de vervolgen tijd en de pijn van het verlies. Het leed blijft overeind, terwijl '*het gelach van de oorlog weergalmt*'.

Door hetzelfde gedicht in twaalf talen te vertalen be vraagt Mehmet Yashin het universele karakter van de artistieke creatie. Alle versies van zijn tekst drukken op een specifieke manier, tegelijk heel dichtbij en heel verschillend, de innerlijke stem van de auteur uit. Zelfs wanneer de bezoeker geen Turks kent en dus niet begrijpt wat luidop wordt voorgelezen, kan hij de tekst begrijpen aan de hand van de vertalingen en de figuren van anderszijn, de emoties en de universele beelden die tijdens het voorlezen van het gedicht naar boven komen, naar deze vreemde taal projecteren.

HET KLEIN MUSEUM

MOI, JE... !?

16.06 > 02.09.2018

Deze tentoonstelling op kindermaat over het zelfportret, zet in de Project Room van BPS22 de kunstwerken van de deelnemers aan de *Workshops op woensdag* in de kijker samen met werken uit de collectie van de Provincie Henegouwen.

In tijden van de selfie als onvervalst maatschappelijk fenomeen bevraagt *Moi, je... !?* de gedragscodes voor het tonen van jezelf, wat blijft verborgen, wat komt naar buiten. Welke fysieke eigenheden of karaktertrekken wil je delen met anderen ...

Kunstenaars: Esteban CATALDO, Iside CATALDO, Cécile DOUARD, Fernand DUMEUNIER, Patrick EVERAERT, Fernand GOMMAERTS, Léa GUSSETTI, Boris GRÉGOIRE, Antoine JACQUET, Théo JACQUET, Clara LORIAUX, Estelle LORIAUX, Michaël MATTHYS, Johan MUYLE, Jean RANSY, Cindy SHERMAN.

TENTOONSTELLINGEN

16.06 > 02.09.2018

GABRIEL BELGEONNE - *(ZONDER TITEL)*

SUSPENDED SPACES - *EEN COLLECTIEVE ERVARING*

OVER DE TENTOONSTELLING VAN GABRIEL BELGEONNE

AFDRUKKEN

TWEE STAGES ROND DRUKTECHNIEKEN

MAN. 27.08 > VRIJ. 31.08.2018

Voor kinderen van 6 tot 10 jaar en jongeren van 11 tot 15 jaar.

9:30 > 16:30 / Onthaal van 9:00 à 17:00

Tijdens deze twee stages met diverse workshops wordt tijd voorzien om het inspirerende universum van BPS22 te verkennen, te beleven en te fantaseren.

Een week lang zullen de twee deelnemersgroepen de indrukken die deze omgeving op hen achterlaat, vastleggen via verschillende druktechnieken: lino'snedes, cyanotypie, inkt ...

> INFOS ET RÉSERVATIONS INDISPENSABLES :

Service Médiation : +32 71 27 29 71 ou sophie.pirson@bps22.be

VOLGENDE TENTOONSTELLINGEN

EXTRA MUROS

FLUIDE - PARCOURS VOOR ACTUELE KUNST

08.09 > 09.12.2018 In het centrum van Thuin

Fluide, een tentoonstelling extra-muros georganiseerd in samenwerking met het cultureel centrum van Thuin-Haute Sambre, omvat een parcours van actuele kunsten. Hedendaagse kunstenaars werden uitgenodigd om de stad Thuin te verfraaien met enkele esthetische stoorzenders om zo het erfgood nieuw leven in te blazen. *Fluide* is de uitgelezen kans om hedendaagse kunst te ontdekken buiten de traditionele plaatsen en is meteen ook een aanzet om onze omgeving met andere ogen te bekijken.

Kunstenaars: Charlotte BEAUDRY, Cathy COËZ, Pauline DEBRICHY, Daniel FAUVILLE, Mario FERRETTI, GRRIZ (Luigi GRECO et Mattia PACO RIZZI), Serigne MBAYE CAMARA, Lola MEOTTI, Mostafa SAIFI RAHMOUNI.

US OR CHAOS

22.09.2018 > 06.01.2019

US OR CHAOS zouden we kunnen vertalen door 'ofwel wij, ofwel de chaos'. De tentoonstelling brengt een veertigtal werken bijeen uit de collectie *apolitical*, met thuisbasis in Londen. De titel is geïnspireerd op de reactie van een agent van de oproerpolitie tot een lid van het Spaanse kunstenaarscollectief Democracia. *Us or Chaos* is opgebouwd rond verschillende controlemethodes en verzetsstrategieën, met zowel monumentale als minimalistische werken. De bijzonder krachtige werken zijn onder meer van de hand van Franko B, Democracia, Teresa Margolles, Andrei Molodkin, Piotr Pavlensky, Andres Serrano. Deze tentoonstelling biedt eveneens de kans om het werk *Résilients* van het duo Stéphanie Rollin en David Brognon in samenwerking met de ontslagen arbeiders van Caterpillar in Gosselies, nog eens onder de aandacht te brengen.

Kunstenaars: Franko B, David BROGNON & Stéphanie ROLLIN, DEMOCRACIA, Kendell GEERS, Leon GOLUB, Teresa MARGOLLES, Andrei MOLODKIN, Petr PAVLENSKY, Andres SERRANO, Santiago SIERRA, Nancy SPERO.

Het Museum is geopend van dinsdag tot zondag, 10:00 > 18:00.
Gesloten op maandag en op 24.12, 25.12, 31.12, 01.01 en van 03.09 tot 21.09.2018.

TARIEVEN :

6€ / senioren: 4€ / studenten en werkzoekenden: 3€ / -12 ans : gratis
Groepen van minimum 10 personen: 4€ / Gids: 50€ ou 60€ (week-end) per groep
van 15 personen.
Gratis voor scholen en verenigingen (bezoek en workshop), mits reservatie.

WEB APPLICATION beschikbaar op <http://guide.bps22.be>

---

 www.bps22.be

 guide.bps22.be

 facebook.com/bps22.charleroi

 [@BPS22Charleroi](https://twitter.com/BPS22Charleroi)

 [@bps22_charleroi](https://instagram.com/bps22_charleroi)

Graphic design : heureux studio

BP
S²²

MUSÉE D'ART
DE LA PROVINCE
DE HAINAUT

BOULEVARD SOLVAY, 22
6000 CHARLEROI
BELGIQUE

WWW.BPS22.BE